til at vælge de midler og frister, der er bedst egnede med henblik på at bringe eventuelle overtrædelser til ophør.

At Kommissionen først har anlagt sag efter en meget lang frist, kan ikke have til følge at legalisere en vedvarende ikke-overholdelse.

2. Et søgsmål til konstatering af, at en medlemsstat ikke har opfyldt forpligtelser, der fremgår af traktatbestemmelser, som efter Kommissionens mening er i kraft, har til formål at sikre traktatens anvendelse og kan ikke udgøre en procedurefejl.

3. Traktatens bestemmelser kan ikke formodes at være ugyldige.

Medlemsstaterne har vedtaget at oprette et fællesskab af ubegrænset varighed, der er forsynet med permanente institutioner, som råder over reelle beføjelser svarende til en begrænsning i staternes kompetence eller staternes overdragelse af opgaver til dette fællesskab.

En afgivelse af de således tillagte opgaver og disses tilbageføring til medlemsstaterne kan derfor kun ske i henhold til en udtrykkelig bestemmelse i traktaten.

4. Euratom-traktatens artikel 76 har til formål at muliggøre forsyningssystemets tilpasning til ændrede omstændigheder og kan følgelig ikke fortolkes således, at den berøver Fællesskabet et virkemiddel til gennemførelse af et af traktatens mål. Selv om Rådet eventuelt skulle afstå fra at udøve de beføjelser, som det har i henhold til artikel 76, stk. 2, hvorefter det kan tilpasse bestemmelserne i Euratom-traktatens andet afsnit, kapitel VI til, hvad erfaringen tilsiger, kan dette ikke medføre de nævnte bestemmelsers øjeblikkelige eller senere ugyldighed.

Indtil det øjeblik, hvor Rådet træffer en afgørelse, bibeholdes bestemmelserne i kapitel VI kun som foreløbige, således at de hvert øjeblik kan erstattes af en række nye bestemmelser, der indebærer en anden forsyningsordning.

5. Man kan ikke til retfærdiggørelse af en ikke-overholdelse påberåbe sig usikkerheden ved den retlige situation, hvori den indklagede medlemsstat har befundet sig.

6. Artikel 141 forudsætter ikke som betingelse for sagsanlæg til konstatering af en ikke-overholdelse, at de andre medlemsstater har lidt et tab.

I sag 7/71

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER repræsenteret af J. P. Delahousse, juridisk rådgiver, som befuldmægtiget, med valgt adresse i Luxembourg hos E. Reuter, juridisk rådgiver, 4, boulevard Royal,

sagsøger,

mod

DEN FRANSKE REPUBLIK, repræsenteret af ambassadør R. Sivan som befuldmægtiget, bistået af G. de Lacharriere, gesandt, og Petit, assistent hos direktøren for internationale relationer ved Commissariat a l'énergi atomique, med valgt adresse i Luxembourg på den franske ambassade, 19—21, rue Notre-Dame,

sagsøgte,

angående en konstatering af, at Den franske Republik ikke har overholdt forpligtelser, som påhviler den i medfør af traktaten om oprettelse af Det europæiske Atomenergifællesskab, idet den har nægtet at anvende bestemmelserne i traktatens andet afsnit, kapitel VI,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars (refererende) og H. Kutscher, dommerne A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco og P. Pescatore,

generaladvokat: K. Roemer
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Præmisser

1. Ved stævning indleveret til justitskontoret den 11. marts 1971 har Kommissionen i henhold til Euratom-traktatens artikel 141 anlagt sag ved Domstolen til konstatering af, at Den franske Republik har krænket de forpligtelser, der påhviler den i medfør af bestemmelserne i nævnte traktats andet afsnit, kapitel VI, ved at nægte at tilstille Kommissionen de i traktatens artikel 70 omhandlede årlige rapporter, ved uden Forsyningsagenturets vidende at indgå kontrakter om indførsel af specielle fissile materialer fra Forbundsrepublikken Tyskland, Kanada og Italien og om levering af disse materialer til Italien og endelig ved at nægte at give agenturet meddelelse om eksistensen af en forpligtelse til at forædle uran indført fra Sydafrika og om de i den forbindelse omsatte mængder.

Vedrørende formaliteten

2. Den franske Republiks regering rejser indsigelse mod sagens antagelse til realitetsbehandling, idet den gør gældende, at den er anlagt for sent;

3. sagsøgte skulle siden 1965 til stadighed have hævdet den opfattelse, at de bestemmelser i traktatens kapitel VI, som sagsøgte anklages for at have krænket, er faldet bort på grund af ugyldighed, og følgelig blot have forhold sig i overensstemmelse med denne opfattelse;

4. det står ifølge sagsøgte ikke Kommissionen frit at anmode Domstolen om i 1971 at udtale sig om en situation, som har foreligget siden 1965, og som Kommissionen har haft kendskab til siden den tid.

5. Det i traktatens artikel 141 omhandlede søgsmål til konstatering af en stats ikke-overholdelse er ikke knyttet til en forud fastsat frist, idet denne fremgangsmåde som følge af sit væsen og formål indebærer, at Kommissionen er beføjet til at vælge de midler og frister, der er bedst egnede med henblik på at bringe eventuelle overtrædelser til ophør;

6. at Kommissionen først har anlagt sag efter en meget lang frist, kan ikke have til følge at legalisere en vedvarende ikke-overholdelse;

7. for øvrigt er eksistensen af de omstridte transaktioner ifølge udsagn fra Kommissionen, som ikke er blevet bestridt, først blevet åbenbaret på et senere tidspunkt som følge af undersøgelser, der hovedsagelig er udført i året 1968;

8. Kommissionen underrettede den 24. april 1969 Commissariat a l'énergi atomique om de kendsgerninger, som den havde kendskab til, og påbegyndte den 12. marts 1970 fremgangsmåden efter artikel 141 ved at opfordre den franske regering til at fremsætte sine bemærkninger til forskellige nærmere angivne tilfælde af ikke-overholdelse.

9. Ifølge den franske regering bør søgsmålet desuden afvises fra realitetsbehandling, fordi det er behæftet med en procedurefejl;

10. den situation, der den 1. januar 1965 opstod ved, at Rådet hverken havde stadfæstet bestemmelserne i traktatens kapitel VI eller i mangel heraf fastsat nye bestemmelser, burde ifølge nævnte regering have ført til et passivitetssøgsmål mod denne institution;

11. i stedet, fortsætter regeringen, har Kommissionen anlagt en sag mod en medlemsstat til anerkendelse af ikke-overholdelse for herved at få fastslået, at kapitel VI fortsat er »anvendeligt, skønt Rådet ikke har stadfæstet det«, når der dog snarere var anledning til »at håndhæve den handlepligt, som traktaten pålægger Rådet«.

12. At Rådet ikke har truffet afgørelse om, hvorvidt bestemmelserne i kapitel VI burde stadfæstes efter den 31. december 1964 eller erstattes af et andet for-

syningssystem, kan ikke hindre Kommissionen i at sørge for overholdelsen af nogle bestemmelser, som efter dens mening er gældende;

13. for så vidt medlemsstaterne i den pågældende periode var forpligtede til at rette sig efter bestemmelserne i traktatens kapitel VI — hvilket spørgsmål Domstolen i det følgende vil tage stilling til — har derfor et søgsmål til konstatering af, at en medlemsstat ikke har opfyldt forpligtelser, der fremgår af de nævnte bestemmelser, til formål at sikre traktatens anvendelse og kan ikke udgøre en procedurefejl.

14. Endelig savner den indsigelse, at Kommissionen skulle forsøge at øve indflydelse på Rådets fremtidige forhandlinger, relevans;

15. søgsmålet kan antages til realitetsbehandling.

Vedrørende realiteten

a) Angående fortolkningen af Euratom-traktatens artikel 76

16. Sagsøgte gør i første række gældende, at det fremgår af traktatens artikel 76, stk. 2 — og især af anvendelsen heri af ordene »a l'issue de« (»efter . . . forløb«) — at bestemmelserne i kapitel VI er faldet bort på grund af ugyldighed, da Rådet hverken har stadfæstet dem den 31. december 1964 eller inden for en passende frist efter dette tidspunkt eller har fastsat nye bestemmelser;

17. den manglende anvendelse af bestemmelserne kan derfor ikke udgøre en ikke-overholdelse i henhold til artikel 141.

18. Traktatens bestemmelser kan ikke formodes at være ugyldige;

19. medlemsstaterne har vedtaget at oprette et fællesskab af ubegrænset varighed, der er forsynet med permanente institutioner, som råder over reelle beføjelser svarende til en begrænsning i staternes kompetence eller staternes overdragelse af opgaver til dette fællesskab;

20. derfor kan en afgivelse af de således tillagte opgaver og en tilbageføring af de sagsområder, som de vedrører, til medlemsstaternes enekompetence kun ske i henhold til en udtrykkelig bestemmelse i traktaten;

21. artikel 76 har ikke en sådan rækkevidde;

22. denne bestemmelse, som har sin plads i slutningen af kapitel VI, der gennemfører den i artikel 2, litra d) fastsatte almindelige forpligtelse for Fællesskabets

institutioner til at sørge for regelmæssig og ligelig forsyning med malme og nukleart brændsel til alle brugere, har netop til formål at muliggøre forsyningssystemets tilpasning til ændrede omstændigheder og kan følgelig ikke fortolkes således, at den berøver Fællesskabet et virkemiddel til gennemførelse af et af traktatens mål;

23. selv om Rådet eventuelt skulle afstå fra at udøve de beføjelser, som det har i henhold til artikel 76, stk. 2, hvorefter det kan tilpasse dette nævnte kapitels bestemmelser til, hvad erfaringen tilsiger, kan dette ikke medføre, at de forbindelser, som medlemsstaterne har vedtaget at oprette med hinanden, løsnes, og at de forpligtelser for hver enkelt, som følger heraf, bortfalder;

24. at antage, at samtlige bestemmelser i kapitel VI falder bort på grund af ugyldighed, uden at nye bestemmelser samtidig træder i kraft, ville være ensbetydende med at acceptere et kontinuitetsbrud på et område, hvor traktaten, især i artikel 2, har foreskrevet gennemførelsen af den fælles politik;

25. efter affattelsen af artikel 76 kan Rådet og Kommissionen efter en periode på syv år foretage de ændringer, som efter de gjorte erfaringer måtte vise sig nødvendige, eller stadfæste de oprindelige bestemmelser, men heraf følger ikke, at der skulle bestå en sammenhæng mellem den eventuelle ikke-udøvelse af disse beføjelser og et øjeblikkeligt eller senere bortfald af de gamle bestemmelser på grund af ugyldighed;

26. thi artikel 76 indeholder ingen udtrykkelig bestemmelse om, at den ved artikel 2 overdragne opgave skal fratages Fællesskabet, eller om, at denne opgave skal tilbageføres til medlemsstaternes kompetence.

27. Man kan heller ikke opretholde den indsigelse, at den fortsatte gyldighed af de omstridte bestemmelser udgør en stadfæstelse af disse bestemmelser i en form og på en måde, der afviger fra, hvad der udtrykkeligt er tilsigtet i artikel 76, stk. 2, og derved gøre denne overflødig;

28. thi indtil det øjeblik, hvor der træffes en beslutning enten om at gøre de eksisterende regler permanente eller om at erstatte dem med nye regler, bibeholdes bestemmelserne i kapitel VI kun som foreløbige, således at de hvert øjeblik kan erstattes af en række nye bestemmelser, der indebærer en anden forsyningsordning;

29. den på traktatens artikel 76 støttede indsigelse må herefter afvises.

b) Vedrørende rigtigheden af de påståede overtrædelser

30. Kommissionen anklager først og fremmest sagsøgte for fra 1965 at have undladt at afgive de i traktatens artikel 70 foreskrevne årlige rapporter;

31. den franske regering hævder, at de i denne artikel forlangte oplysninger offentliggøres en gang årligt i de rapporter fra det franske Commissariat a l'énergie atomique, der tilsendes Kommissionen;

32. sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at disse rapporter ikke helt dækkede de krævede oplysninger, uden dog nøjere at angive, på hvilken måde angivelserne i rapporterne fra Commissariat var utilstrækkelige.

33. Det fremgår af de Domstolen forelagte rapporter, at de i det mindste hvad angår prospektering, produktion og sandsynlig udvikling af reserverne indeholder oplysninger, der kan vejlede Kommissionen i dens virksomhed;

34. for øvrigt har denne ikke hævdet nogen sinde at have anmodet om yderligere oplysninger;

35. under disse omstændigheder gør de forhold, som Kommissionen har påvist, det ikke muligt med tilstrækkelig sikkerhed at slutte, at der foreligger en ikke-overholdelse af artikel 70.

36. Endvidere anklager Kommissionen den sagsøgte regering for at have gennemført forskellige salg eller køb af specielle fissile materialer under krænkelse af Kommissionens valgfrihed og eneret til at afslutte sådanne leveringsaftaler og for at have undladt at underrette agenturet om en kontrakt om forædling af uran fra Sydafrika.

37. Da den franske regering ikke har bestridt, at de påklagede transaktioner er gennemført uden om agenturet, må der tages stilling til, om dettes forrettigheder ikke er blevet respekteret.

c) Vedrørende de øvrige omstændigheder, der kan føre til at udelukke konstateringen af en ikke-overholdelse

38. Den franske regering gør endvidere gældende, at anvendelsen af bestemmelserne i kapitel VI altid har været rent formel og uden virkelig betydning, selv om bestemmelserne er forblevet i kraft;

39. eftersom de påståede krænkelser i det væsentlige vedrører køb eller salg af specielle fissile materialer, indvender den sagsøgte regering, at den næsten monopolagtige stilling, som Fællesskabets hovedleverandør indtager, har udelukket en konfrontation mellem udbud og efterspørgsel på dette område, selv om det netop var denne konfrontation, som skulle retfærdiggøre agenturets valgfrihed og eneret til at indgå leveringskontrakter.

40. Det er utvivlsomt på grund af strukturen af markedet for specielle fissile materialer, at den konfrontation mellem udbud og efterspørgsel, som agenturet kunne gribe ind i, ikke i den pågældende periode har ført til fastsættelsen af en markedspris;

41. heraf følger imidlertid ikke, at en indgriben fra agenturet som fællesorgan, der handler på alle brugeres vegne, ikke længere ville bidrage til virkeliggørelsen af traktatens mål;

42. en sådan indgriben var særlig i forbindelse med den samarbejdsaftale, der blev indgået den 8. november 1958 mellem Euratom og Amerikas Forenede Stater, egnet til at sikre brugerne i de forskellige medlemsstater lige adgang til de specielle fissile materialer;

43. i hvert fald er den omstændighed, at benyttelsen af de i traktaten omhandlede forsyningsmekanismer måske på grund af markedsforholdene er forekommet mindre nødvendig i et givet tidsrum, ikke nok til at fratage bestemmelserne om disse mekanismer deres bindende virkning.

44. Den franske regering gør yderligere gældende, at der, fordi Rådet ved udløbet af den i traktatens artikel 76 fastsatte syvårsfrist ikke havde truffet nogen beslutning, opstod en tvetydig retlig situation, for så vidt som det i hvert fald var usikkert, om bestemmelserne i kapitel VI fortsat var i kraft, når henses til de forskellige mulige fortolkninger af stk. 2 i nævnte artikel 76;

45. de andre medlemsstater skulle i øvrigt ikke have lidt noget tab som følge af den indankede handlemåde;

46. en ikke-overholdelse i henhold til artikel 141 skulle derfor være udelukket.

47. Man kan ikke til retfærdiggørelse af en ikke-overholdelse påberåbe sig usikkerheden ved den retlige situation, som medlemsstaten har befundet sig i, og som traktaten giver den midler til at modvirke;

48. thi dels burde den i artikel 192 fastsatte almindelige pligt til samarbejde få den sagsøgte regering til at bringe den usikkerhed, som den påberåber sig, til ophør ved at gøre brug af de midler, som traktaten tilbyder, især i artikel 148, idet den indrømmer enhver interesseret stat fremgangsmåder, som er egnede til imødegåelse af Rådets eventuelle passivitet;

49. dels gør sagsanlægget til konstatering af en stats ikke-overholdelse det netop muligt at fastslå den nøjagtige rækkevidde af medlemsstaternes forpligtelser i tilfælde af uoverensstemmelser vedrørende fortolkningen;

50. endelig forudsætter artikel 141 ikke som betingelse for sagsanlæg til konstatering af en ikke-overholdelse, at de andre medlemsstater har lidt et tab;

51. denne indsigelse må derfor forkastes.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

idet den forkaster enhver anden videregående eller hermed uforenelig påstand:

1. **Den franske Republik har forsømt at opfylde de forpligtelser, der påhviler den i henhold til andet afsnit, kapitel VI i traktaten om oprettelse af Det europæiske Atomenergifællesskab, især dennes artikler 52, 55, 57, 64 og 75,**

   —ved uden om Forsyningsagenturet at have indgået kontrakter om indførsel af 3 555 kg 1,15 % beriget uran fra centralen Kahl, af visse mængder plutonium fra Kanada og af 116 kg plutonium fra l'Ente nazionale per l'elettricita samt om levering af ca. 2 000 kg 4,7 % beriget uran til Comitato nazionale per l'energia nucleare og

   —ved at have undladt at give Forsyningsagenturet meddelelse om eksistensen af en forpligtelse til at forædle uran indført fra Sydafrika og om de i den forbindelse omsatte mængder.

2. **Søgsmålet forkastes for den øvrige dels vedkommende.**

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher
Donner Trabucchi Monaco Pescatore

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. december 1971.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT KARL ROEMER FREMSAT DEN 18. NOVEMBER 1971

Høje Ret.

I den sag, Domstolen i dag skal beskæftige sig med, står en institution i Fællesskaberne og en medlemsstat for første gang over for hinanden i en tvist om spørgsmål fra Euratom-retten. Følgende skal bemærkes inden undersøgelsen af det foreliggende tilfælde.